

rondkijken is iedereen gekleed op een stevige natuurwandeling en de gemiddelde leeftijd is voor een doorsnee kroeg ook iets wat aan de hoge kant. We worden welkom geheten door de gebiedsmanager van de Oostvaardersplassen Susan Bonekamp. Staatsbosbeheer vindt het belangrijk om met de omgeving en maatschappij in gesprek te gaan over dit gebied en natuur in het algemeen. Er zijn verschillende manieren om te communiceren, het wilderniscafé is een nieuwe setting om zowel leerzaam als onderhoudend te spreken over natuur en de rol van de beheerder hierin.

Naast me zit een man die het gebied als zijn achtertuin beschouwt en er iedere dag een wandeling maakt. "De Oostvaardersplassen leveren me iedere dag een kadootje. Een bezoek zorgt dat ik mijn zinnen verzet". Het publiek is betrokken bij het gebied, in zekere zin misschien zelfs wel verliefd op het gebied. De reden dat SBB dit café organiseert is dat ze graag met bezoekers in gesprek wil over het beheer maar dan niet op de geijkte manier van een inspraakavond. Door de setting hopen ze op meer begrip voor het wel en niet ingrijpen, sturen en beheren – oftewel het uitoefenen van macht. Want is dat niet wat de

foto's Joukje Bosch

Macht en liefde in het Wilderniscafé Oostvaardersplassen

"We worden welkom geheten door de gebiedsmanager van de Oostvaardersplassen Susan Bonekamp."

Het spel van Macht en Liefde stond centraal op het eerste Wilderniscafé dat Staatsbosbeheer organiseerde in de het buitencentrum in de Oostvaardersplassen. In een ontspannen omgeving onder het genot van een goed glas, muziek, poëzie en een eenvoudige maaltijd in gesprek over de Nederlandse Serengeti. Hoe wild kan Nederland zijn, wie heeft de macht en wat is echte liefde voor de natuur?

> Donkere wolken drijven voorbij, het waait stevig als we de Eembrug op rijden. In de verte doemt een rij windmolens op die de grens met Flevoland markeert. Getemd. Dat is eigenlijk het eerste dat in me opkomt als we het gebied inrijden, zee tot polder, wind gevangen, wildernis met een harde grens. Na een week indian summer is het vandaag een echte herfstdag, ideaal weer om de kroeg in te duiken. We zijn onderweg naar het eerste Wilderniscafé in het buitencentrum Oostvaardersplassen. De route van parkeerplek naar het tot café omgedoopte buitencentrum loopt via een klein stukje 'wildernis' met om de paar honderd meter een bijzondere natuurfoto met daarop een quote van een beroemdheid die tot nadenken stemt.

Macht

Het is gezellig druk binnen. De meeste stoelen, krukken en banken zijn bezet en het haardvuur zorgt voor een behaaglijke warmte. De bezoekers aan dit café zou je op het eerste gezicht kunnen vinden in ieder bruin café, maar na even beter

— Joukje Bosch (redactie)

beheerder is: de machthebber? Hoe gaan liefde en macht hier samen? Ingrijpen wordt gedaan om de randvoorwaarden te creëren, maar in hoeverre is dat een zaak van cijfers en feiten? Boswachter Hans-Erik Kuypers ziet zijn werkzaamheden niet als "macht uitoefenen". Hij kan wel wat bijsturen hier en daar, maar wil dit alleen doen als het nodig is. Uiteindelijk is, wat hem betreft, de natuur aan de macht.

Liefde

Afgelopen jaren heeft Michael Sanderson, bekend van diverse natuurfilms en een van de makers van de documentaire "Holland: Natuur in delta" regelmatig in het gebied gefilmd. Hij is vlakbij de Oostvaardersplassen opgegroeid en in dit gebied is voor hem ook het filmen begonnen. Zijn huidige project gaat over de vos, een dier dat zich in dichtbevolkt Nederland overdag zelden laat zien maar hier in de Oostvaardersplassen lijkt hij zich veilig te voelen. Sanderson slaagde erin bij daglicht parende vossen vast te leggen. De beelden die hij hier maakt kunnen wedijveren met beelden uit Braziliaanse regenwouden, dit gebied brengt hem zoveel schoonheid en liefde.

"Liefde voor de natuur – wat is de definitie van liefde?" vraagt een van de aanwezigen. En wat is de definitie van natuur voeg ik er in gedachten aan toe. "Is dat het behouden van de bomen, de dieren, de vergezichten of van natuurlijke processen?" Het levert stof tot nadenken, niet zozeer over de vakinhoudelijke vraag wat natuur is en wanneer je goed voor haar zorgt maar vooral de

interpretatie door het publiek: hoe ervaren niet-beheerders de liefde en macht in de natuur? Er volgt een presentatie van een provinciaal ecoloog en een Staatsbosbeheer-ecoloog over de 31 vogelsoorten waarvoor het gebied in het kader van Natura 2000 is aangewezen. Globaal geeft de presentatie enige richting over de maatregelen die Staatsbosbeheer en de provincie in het beheer van de moerasvegetatie kunnen nemen om de Natura 2000-doelen te bereiken. Het probleem is dat in de zomer grote aantallen ruiende grauwe ganzen het riet begrazen, waardoor het oppervlakte open water toeneemt en andere aan dit moeras gebonden soorten steeds meer in de verdrukking komen. Maar zowel de grauwe gans als de andere dertig vogelsoorten zijn beschermd. Grote vraag is hoe je tot de ideale mix van instrumenten komt: waar begint en eindigt beheer oftewel macht? Het publiek wordt gevraagd om per tafel de oplossingen te verkennen. Aan onze tafel begint het gesprek met het terugbrengen van de pinguïn. Tja, het blijft een café en we worden toch een beetje baldadig. Maar al gauw is het gesprek terug bij wat bezoekers zien en meemaken. Nu gaat het gebeuren, denk ik even. De kampen van wel en niet ingrijpen zitten aan één tafel. We zitten toch in de wildernis, geldt daar niet het recht van de sterkste?

Het gesprek verloopt zeer geciviliseerd, men komt per tafel terug met keurige genuanceerde oplossingen die neigen naar behoud van een zover mogelijk robuust systeem. Maar één tafel vraagt zich oprecht af waarom we de hekken niet

weghalen? Er wordt wel gezegd dat liefde blind maakt, maar in hoeverre is hier sprake van eigenbelang? Een zware inhoudelijke discussie komt er niet, dat was ook niet de bedoeling maar brengt dit gesprek meer draagvlak voor natuurbeheer? In het kleine groepje geïnteresseerden aan de tafel worden de dilemma's van een beheerder in ieder geval gevoeld.

Boomgedicht

Het muzikale intermezzo is van Steffen Morrison. De muzikanten hadden toen ze naar dit café reden, het gevoel in niemandsland te belanden. In zekere zin grappig, aangezien de voorman is opgegroeid in Suriname. Een land met prachtige tropische bossen, waar hij in zijn jeugd echter nooit kwam. Slechts een op de acht Surinamers komt eens in zijn leven in deze gebieden. Hij zelf is er kort geleden voor het eerst geweest en hij was enorm onder de indruk van de wildernis. Het gaf hem inspiratie en rust en daarmee liefde voor de natuur, het machtige en duistere oerwoud. Helaas zal het bezoek van Surinamers aan deze gebieden niet snel stijgen, want een bezoek kost al gauw drie gemiddelde Surinaamse maandsalarissen. Een subtiele hint dat voor velen het genieten van wildernis een schaars of luxe goed is. De dichter des Oostvaarderplassen vraagt aan het einde van het wilderniscafé aan iedereen de eigen reflectie over macht en liefde in natuur te verwoorden in een boomgedicht. Uiteindelijk houden we deze middag hele andere gesprekken over onderwerpen waar we anders vooral over twitteren of inspreken. De definities van liefde en macht blijken aan het eind van de middag voor de meeste bezoekers in dit kader nog lastig te vatten. Hoe gaan we om met natuurgebieden in het algemeen en dit gebied in het bijzonder? Waar handelen we uit liefde en waar uit macht? Enkele zinnen van het gedicht van Hein Walter blijven in mijn hoofd hangen:

Wat is wijsheid?

Wat is Liefde, wat is macht?

Het antwoord is simpel.

Macht, dat bent u.

Liefde, dat ben ik.

Een bijzondere middag die mij, de organisatie, en ik hoop ook andere bezoekers tot nadenken stemde over de drijfveren van onze liefde voor natuur, de ethische kwestie ten aanzien van beheer en de filosofische aspecten van natuurbeheer. In februari organiseert Staatsbosbeheer een tweede wilderniscafé met als thema Leven en Dood. Aanmelden kan t.z.t. via de website www.staatsbosbeheer.nl/activiteiten.

joukje_bosch@hotmail.com

(het hele gedicht staat op het blog: <https://www.boswachtersblog.nl/oostvaardersplassen/2017/10/26/eerste-wilderniscafe-oostvaardersplassen-fijne-sfeer-goede-gesprekken/>)

